

3. Коваленко Т.В. До питання про творчу активність особистості. Збірник статей. - Ч. II. - Полтава: 2017. - С. 115-117.
4. Козленко В.Н. Формування творчої особистості учня / В.Н. Козленко // Рідна школа. - 2009. - № 5. - С. 17-18.
5. Лазаревська О.М., Науменко С.І. Творчість дитини і музичне виховання // Початкова школа. - 2014. - №11. - С. 16-18.
6. Стецюк К.В. Розвиток музично-творчих здібностей як педагогічна проблема // Технологія навчання дорослих: зміст, структура, основні характеристики: Матеріали науково-практичної конференції / Ред. кол.: С.Я. Харченко, Є.М. Хриков, О.І. Кравченко. - Луганськ: Альма-матер, 2015. - С. 34-40.
7. Теплов Б.М. Проблема індивідуальних відмінностей. - К., 2011. –С 10.

Б. Підпригора
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
Імені Михайла Коцюбинського,
наук. керівник – доцент М.В. Вацьо

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. Повноцінний духовний світ людини починає формуватися ще з раннього дошкільного дитинства. Найважливішим критерієм внутрішнього світу є наявність естетичних почуттів. У молодшому шкільному віці у дітей активно формуються художні смаки, любов до різних видів мистецтва, емоційна чуйність, які закладають фундамент естетичного смаку.

Формування естетичних почуттів у молодших школярів займає важливе місце в навчальному процесі, так як починаючи з молодшого шкільного віку, коли закладаються основи естетичних і моральних цінностей, формуються емоційна і духовна сфери дитини, його «почуття гармонії».

Аналіз попередніх досліджень. Видатні педагоги Л. Волович, І. Долецька, М. Каган, В. Розумний, Є. Квятковський, А. Макаренко, О. Семашко, В. Сухомлинський зробили значний внесок у розробку теорії формування естетичних почуттів; психологи: І. Бех, Л. Виготський, В. Моляко, В. Роменець та інші. У наш час досліджуваною проблемою займаються такі вчені як: М. Вацьо, Л. Коваль, Г. Тарасенко, Г. Шевченко, А. Щербо та ін. Педагогічні аспекти сприймання музичних творів та формування музичних здібностей висвітлено у працях О. Костюка, В. Остроменського, О. Рудницької. Велику кількість методичних порад, розробок, які стосуються форм і методів музично-естетичного виховання, знаходимо у публікаціях Г. Ригіної, О. Ростовського. Л. Хлебнікової, Г. Шевченко.

Мета статті – є розкриття значення музичного мистецтва у формуванні естетичних почуттів молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)», Концепція національного виховання, Концепція естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури, Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах складають теоретичну основу для створення умов для виховання і навчання естетично розвиненої особистості. Вони вимагають від школи неухильного залучення учнів до літератури, музики, образотворчого мистецтва, надбань народної творчості, здобутків української і зарубіжної культури, забезпечення високої художньо-естетичної освіченості й вихованості особистості [4].

Естетичне виховання в початковій школі трактується як цілеспрямований, організований процес формування у дітей розвиненої естетичної свідомості, художньо-естетичного смаку, здатності сприймати, творити й цінити прекрасне, поводитись культурно і достойно. Систематичний естетичний вплив на учнів у початковій школі сприяє формуванню в них естетичних почуттів, смаків, поглядів і художніх здібностей, вміння здійснювати це практично [1, с. 34].

У сучасній науковій літературі зазначається, що в основі естетичних почуттів лежить особлива потреба, яка властива тільки людині – потреба в естетичному переживанні. Багатство і різноманітність власних переживань допомагає нам більш тонко і глибоко зрозуміти події, що відбуваються в країні або в світі, зрозуміти й осмислити твори мистецтва – театральну постановку, літературний твір, вірші, а також відчуті і прийняті переживання інших людей.

Естетичні почуття – безпосередні емоційні переживання особистістю свого естетичного ставлення до явищ художньої та музичної культури або повсякденної дійсності. О. Рудницька стверджує, що у людини сфера почуттів формується як сфера не лише практичного, а й духовного зв'язку з навколишнім світом [5, с. 295].

Музика займає особливе місце у вихованні духовної моральності учнів, завдяки її безпосередньому комплексному впливу. Музична діяльність в силу її емоційності приваблива для дитини. Сила музики в тому, що їй дається з максимальною виразністю, багатозначністю відтворювати процеси. Вона здатна зображати і зовнішній світ, і природу, духовне життя людини в їх постійному русі, в розвитку, показати виникнення почуттів, найтонші їх відтінки. Різні явища життя, їх зіткнення, єдиноборство, їх згасання, тобто діалектику самих життєвих процесів музика відображає з великою силою, правдивістю, за допомогою звукових образів.

У період молодшого шкільного віку створюються сприятливі умови для подальшого розвитку естетичних почуттів дітей, виховання естетичного смаку. Естетичні почуття не є вродженими, а здобуваються на протязі усього життя. Життєвий досвід дітей завжди обмежений, мистецтво ж збагачує його досвідом всього людства. У молодших школярів існує яскраво виражена потреба міркувати про свої художні враження. Вони хочуть більше знати про твір і про

автора. При обговоренні про музичне мистецтво слід в першу чергу використовувати життєві враження і досвід самих школярів.

В. Сухомлинський зазначав, що «пізнання світу почуттів неможливе без розуміння й переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику й діставати насолоду від неї. Без музики важко переконати людину, яка вступає в світ, у тому, що людина прекрасна, а це переконання, по суті, є основою емоційної, естетичної, моральної культури» [6, с.189].

Велике значення в естетичному вихованні школяра грає його прилучення до музичного мистецтва, розширення музичного і культурного кругозору кожного учня, навіть того, хто не проявляє активної участі на уроці.

Процес формування сприйняття музики, на думку Б. Яворського, повинен проходити в п'ять етапів: накопичення вражень; спонтанне вираження в зорових, сенсорно-моторних і мовних проявах; імпровізування: рухове, музичне, літературно-мовне; створення оригінальних композицій (музичних, образотворчих, літературних), що є відображенням будь-якого художнього або життєвого враження; музична творчість – твір пісень.

Учитель на уроках акцентує увагу на зіткненні школяра зі світом музики, його морально-естетичному вихованні, формуванні культури світосприйняття через виспівування, слухання творів, емоційно-естетичний відгук на музику, виражений у відповідях на питання, в оповіданнях, в малюнках, в руховій імпровізації. У процесі навчання школярі починають розуміти, що музика відкриває перед ними можливості для пізнання своїх власних почуттів і думок, спонукає імпровізувати і фантазувати, розвиває уяву, допомагає встати на позицію іншої людини, вчить вести діалог, брати участь в обговоренні важливих для нього самого явищ життя і мистецтва, продуктивно співпрацювати з однолітками і дорослими.

У процесі систематичного активного музичного сприйняття формується специфічна здатність позитивного ставлення слухача як до музики, так і до особистості композитора, позитивної оцінки його музично-естетичних переживань, які творчо відобразили в конкретному музичному творі картини реального світу.

З метою покращення формування естетичних почуттів учнів початкової школи засобами музики, нами були виділені практичні рекомендації:

1. Використовувати на уроках музики художню творчість, вірші чи оповідання на ту чи іншу музику.
2. Проводити музичні спектаклі, свята.
3. Регулярно займатися музичної ритмікою, грою на музичних інструментах, хоровим співом.
4. Проводити музично-обрядові ігри.
5. Регулярно слухати народні пісні, класичні музичні твори.

Висновки. Отже, саме музика допомагає формувати у молодших школярів естетичні почуття, розвивати образне мислення й уяву. Вона дозволяє зробити навчально-виховний процес доступним і захоплюючим для школярів. Чим раніше розпочати таку роботу з учнями початкової школи, тим більше

шансів, що творчі можливості учнів та естетичні почуття не згаснуть, а будуть розвиватися та застосовуватися у різних сферах діяльності.

Література

1. Алісійчук О.С. Морально-естетичне виховання молодших школярів / О. С. Алісійчук. – К.: Академія, 2001. – 160 с.
2. Вацьо М.В. Формування естетичних почуттів учнів засобами українського музичного мистецтва / М.В. Вацьо // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Вінниця: ВДПУ, 2016. – С.22-28
3. Комарівська Н. Комплексне використання мистецтв як умова естетичного розвитку молодших школярів на уроках літературного читання / Н. Комарівська // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип. 4. – С. 274-277
4. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / [за ред. Л. Масол]. // Шкільний світ. – 2002. – № 9. – С.1-15
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
6. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. Ставлення до краси в природі і суспільстві / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5 т. – Т. 2. – Київ : Радянська школа, 1976. – С. 149-418

Я. Піхоцька

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського,

наук. керівник – канд. пед. наук, ст. викладач О.А.Шикирінська

ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНО-ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Постановка проблеми. Проблема формування національно-художньої культури підростаючого покоління в сучасних умовах духовного та культурного відродження українського народу набуває особливого значення як одного з пріоритетних напрямків оновлення системи освіти України. Реформування національної системи освіти у державі, яка прагне зберегти свій менталітет, ідеали та цінності самобутньої національної культури, передбачає формування у дітей молодшого шкільного віку національно-художньої культури як важливої складової їхньої загальної культури. У Законі України „Про освіту”, Державній національній програмі „Освіта” (Україна ХХІ століття), Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті та ін.